

Романченко Ю. О.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,

Тютюнник С. В.
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри організації обліку та аудиту,

Красота О. Г.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри організації обліку та аудиту
Полтавської державної аграрної академії

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Підприємства малого бізнесу допомагають утвердженню конкурентних відносин. З одного боку, малий бізнес в значно меншій мірі піддається монополізації, ніж великі підприємства. З іншого боку, за умов вузької спеціалізації й використання новітньої техніки, він виступає як дієвий конкурент, що послаблює монопольні позиції великих корпорацій.

Дані табл. 1 свідчать про зменшення кількості суб'єктів малого бізнесу в Україні протягом 2013 - 2017 рр. на 50888 одиниць, або 13,6 %. При цьому кількість мікропідприємств скоротилася на 40363 одиниці, або 12,7 %. Оскільки з 2014 р. статистично не враховуються підприємства на тимчасово окупованій території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції, то зменшення кількості підприємств на 14,0 % по всіх країні є обґрунтованим.

Таблиця 1

Динаміка кількості підприємств малого бізнесу в Україні, 2013 – 2017 рр.

Підприємства за їх розмірами	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Зміна (+, -)	
						одиниць	%
Усього	393327	341001	343440	306369	338254	-55073	-14,0
у тому числі малі	373809	324598	327814	291154	322921	-50888	-13,6
з них мікропідприємства	318477	278922	284241	247695	278114	-40363	-12,7

Джерело: розраховано автором за [2]

Відповідно до Податкового кодексу України [3] малі підприємства мають право на застосування загальної системи або спрощеної системи оподаткування. Враховуючи специфіку майбутньої діяльності, необхідно обирати за власною ініціативою одну з них, оскільки здійснення підприємницької діяльності за двома системами оподаткування неможливе

У час нестабільності та невизначеності підприємці, як ніколи, потребують максимальної оптимізації податків. Завдяки покращенню рівня адміністрування податків, зокрема, спрощенню умов ведення бізнесу та оптимізації груп платників спрощеної системи спостерігається позитивна

динаміка росту бюджетних надходжень та кількості платників єдиного податку.

В цілому по Україні протягом 2018 р. забезпечено надходження з єдиного податку від фізичних осіб – підприємців до бюджету в сумі 11,1 млрд грн. Це на 3,8 млрд грн більше, ніж за аналогічний період минулого року, темп росту надходжень з єдиного податку становить 151,1 % [1].

У табл. 2 наведено порівняльну характеристику щодо умов оподаткування суб'єктів малого бізнесу, які обрали спрощену систему оподаткування.

Таблиця 2

Основні показники для вибору групи єдиного податку при спрощеній системі оподаткування

Показники	Групи платників єдиного податку			
	Група 1 (фізичні особи – підприємці)	Група 2 (фізичні особи – підприємці)	Група 3 (фізичні особи – підприємці та юридичні особи)	
			Платники ПДВ	Неплатники ПДВ
Обмеження за обсягом доходу за календарний рік	300 000 грн	1 500 000 грн	5 000 000 грн без ПДВ	5 000 000 грн
Обмеження за кількістю працівників	0	10	Без обмежень	
Дозволені види діяльності	Роздрібна торгівля на ринках, побутові послуги (за переліком)	Послуги населенню і платникам єдиного податку, виробництво, торгівля, ресторанне господарство	Без обмежень	
Ставки податку	до 10 % прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня	до 20 % мінімальної зарплати на 1 січня	Фізичні особи	
			3 % доходу + ПДВ	5 % доходу
			Юридичні особи	
			6 % доходу + ПДВ	10 % доходу
Ведення обліку	Доходів	Доходів	Доходів і витрат	Доходів
Звітність	Щорічно	Щорічно	Щокварталу	Щокварталу

Станом на кінець 2017 р., спрощену систему оподаткування в Україні застосовують майже 1,3 млн фізичних осіб - підприємців. Порівняно з відповідним періодом минулого року цей показник зріс на 139 тис. осіб. Найбільша кількість осіб, або 48,7 % працює на другій групі - 614 тис. осіб. Першу групу використовують 220 тис. осіб, або 17,5 %, третю - 427 тис. осіб, або 33,8 % від загальної кількості спрощенців [4].

Зокрема станом на 01.08.18 р. по Полтавській області обліковується 37901 фізична особа - платник єдиного податку (рис. 1). У порівнянні із відповідним періодом 2017 р. кількість платників єдиного податку збільшилась на 900 платників, або на 2,4 %.

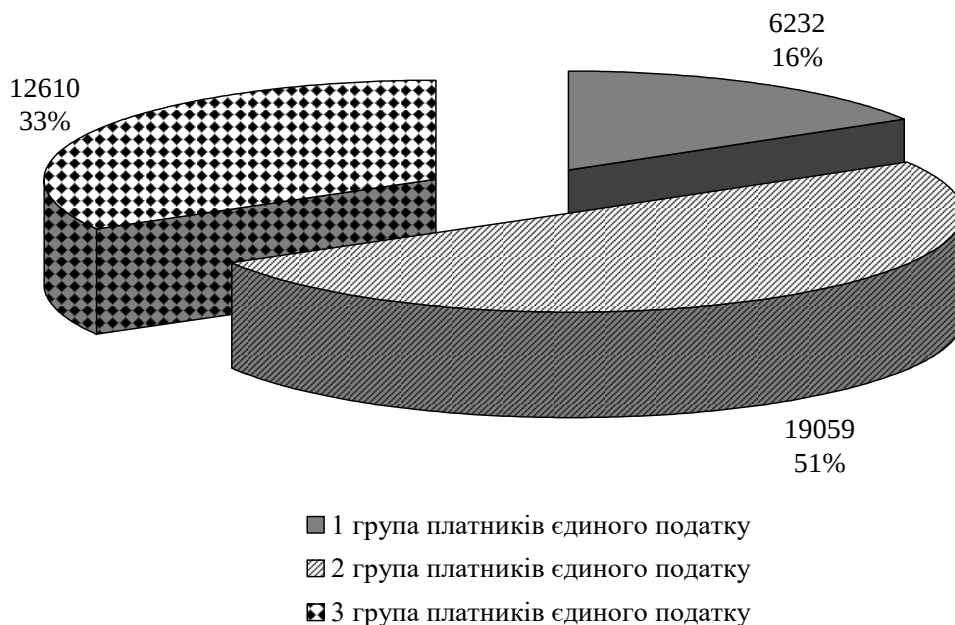

Рис. 1. Структура фізичних осіб – підприємців за групами платників єдиного податку у Полтавській області, 2017 р.

Джерело: узагальнено автором: [1]

Так, найбільша частка єдиного податку припадає на сплату платниками другої групи. Для підприємців цей варіант зручний. По-перше, відображення в обліку лише безготівкових оборотів по банківському рахунку за умови приховування готівкових надходжень, дозволяє занизити сукупний дохід та не вийти за межу дозволеного доходу за податковим кодексом для платника відповідної групи єдиного податку. По-друге, розмір єдиного податку є фіксованим та не залежить від доходу.

Таким чином, що спрощена система оподаткування є оптимальним способом оподаткування доходів фізичних осіб – підприємців. Домінуючою у виборі підприємців залишається друга група єдиного податку. Вважаємо необхідним впровадити систему запобігання тінізації діяльності (наприклад у вигляді відкриття окремого фізичної особи – підприємця з «нульовими» оборотами замість оформлення трудового договору), мінімізації податків, які активно використовуються суб'єктами малого підприємництва.

Список використаних джерел:

1. ДФС: з початку року фізичні особи – підприємці сплатили до бюджету 11,1 млрд. грн. єдиного податку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/313393.html>.
2. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

4. Цьогоріч підприємці сплатили до бюджету єдиного податку на 52% більше. Економіка. Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2352414-cogoric-pidpriemci-splatili-do-budzetu-edinogo-podatku-na-52-bilse.html>